

Paragi Beáta
Netanjahu Washingtonban (2015. március 3.)

Kevés olyan hivatalos, nagy vitákkal kísért program van a nemzetközi kapcsolatok történetében, mint Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök 2015. március elejei washingtoni látogatása. Nem csupán arról van szó, hogy Winston Churchillt (1941, 1943, 1952) kivéve egyetlen külföldi állam magas rangú tisztviselőjének sem sikerült háromszor felszólalnia – Netanjahu szavaival élve – „a világ legfontosabb törvényhozása" előtt.[1] Arról is, hogy mindezt úgy sikerült elérnie, hogy a Fehér Ház csak utólag értesült a meghívásról.

A látogatás hivatalos célja, hogy Netanjahu személyesen tájékoztassa az amerikai honatyákat – a szenátus és a képviselőház közös ülésén – az iráni atomprogram fejleményeiről és alakulásáról, továbbá, hogy biztosítsa, a képviselők nem hoznak majd rossz döntést az Irán elleni újabb szankciókról szóló szavazáson. A meghívást Netanjahu John Boehner házelnöknek, republikánus képviselőnek köszönheti, aki nemcsak az Obama-adminisztrációval, de a demokrata képviselőkkel sem egyeztetett előzetesen. A reakciók ennek megfelelően kellően hűvösek voltak. Miközben sokan fenyegettek távolmaradással, mások arról lamentáltak, hogy az izraeli miniszterelnök számára nem éppen a legmegfelelőbb két héttel az izraeli választásokat megelőzően felszólalni az Egyesült Államok kongresszusa előtt. Egyáltalán, kellően aggályos az amerikai külpolitika alakításába való ilyen jellegű és mértékű beleszólás. A várakozások szerint demokrata képviselők kb. ötöde nem vesz részt az ülésen, mondván, hogy a beszéd csupán az izraeli biztonság kérdésének (amely egyébként konszenzust élvez az amerikai adminisztráción belül) kicsinyes politikai játszmákra történő felhasználására alkalmas.

Az ellenérzések érthetőek. A Fehér Ház nem alaptalanul aggódik az Iránnal folytatott nukleáris tárgyalások alakulása, illetve azok veszélyeztetése miatt. Nem csupán arról van szó, hogy az izraeli lobbi washingtoni befolyása már így is kellő mértékben kényelmetlen sokak számára. Sokkal inkább arról, hogy a szenátusnak várhatóan március végén kellene szavaznia az Irán elleni további szankciókról, amelyek kapcsán Obama már január végén vétóval fenyegetett.[2] Miközben az Obama-kormányzat számára elsődleges kérdés annak megakadályozása, hogy Irán katonai célokra tudja használni nukleáris fejlesztéseit, azzal már kevésbé ért egyet, hogy Irán célja valóban Izrael atomfegyverrel való elpusztítása lenne. Márpedig az Irán kapcsán folytatott

[1] A korábbiakban erre 1996-ban és 2011-ben került sor, a beszédek szövegét lásd a

[2] Eredetiben: "[n]ew sanctions passed by this Congress, at this moment in time, will all but guarantee that diplomacy fails -- alienating America from its allies; making it harder to maintain sanctions; and ensuring that Iran starts up its nuclear program again. It doesn't make sense. And that's why I will veto any new sanctions bill that threatens to undo this progress. The American people expect us only to go to war as a last resort, and I intend to stay true to that wisdom." *Remarks by the President in State of the Union Address*, January 20, 2015.

(sikeres) amerikai tárgyalások (P5+1 körben[3]) nem kis mértékben múlnak azon, hogy az amerikai törvényhozásban szavazni jogosultak inkább Obama elnök vagy Netanjahu izraeli miniszterelnök kérdésben elfoglalt álláspontját tartják-e meggyőzőbbnek. És bár Netanjahu nem győzte hangsúlyozni, hogy nem célja „partizánkodni", a vádakat nem kerülhette el.

És hogy mit jelent mindez az izraeli választások kimenetele szempontjából? Két hét múlva kiderül. Az mindenesetre egyre biztosabbnak tűnik – az előzetes közvéleménykutatási adatok alapján – hogy a tét meglehetősen nagy. Az első és második helyre várt befutó toronymagasan vezet a harmadik, illetve az azt követő helyekre várt pártokkal szemben. Az eddigi mérések szerint mind a Netanjahu vezette (jelenlegi kormánykoalíciót vezető) Likud, mind a legnagyobb kihívójának számító párt(szövetség) (Cionista Unió, *Zionist Union*) 22-24 képviselői helyre számíthat a 120 fős Knesszetben. A harmadik legtöbb szavazatot megszerző pártnak sem jósolnak 12-13 helynél többet: ez akár a(z) választásokon (szövetségben) elsőként 2015-ben induló arab pártok közös listája *(Joint List*) is lehet.

2015. március 3.

Netanyahu kongresszusi beszéde elérhető:

Rupar, T. (2015) The complete transcript of Netanyahu's address to Congress. *The Washington Post*, 2015. március 3., http://www.washingtonpost.com/blogs/post-politics/wp/2015/03/03/full-text-netanyahus-address-to-congress/?postshare=9891425402455972

[3] Az Irán nukleáris programjáról való egyeztetések történetét, köztük az ún. P5+1 javaslatot, valamint annak jelentőségét részletesen lásd: *History of Official Proposals on the Iranian Nuclear Issue,* http://www.armscontrol.org/factsheets/Iran_Nuclear_Proposals

További hivatkozások és források (a teljesség igénye nélkül)

Ahren, R. (2015) A historic speech and a dangerous gamble. *Times of Israel*, 2015. február 26. http://www.timesofisrael.com/a-historic-speech-and-a-dangerous-gamble/

Boehner, J. (2015) *Previewing Prime Minister Netanyahu's Address. Office of Speaker Boehner, 2015. március 2.* http://www.speaker.gov/video/previewing-prime-minister-netanyahu-s-address

Caspit, Ben (2015) Bibi's speech to Congress could tip electoral scale. *Al-Monitor*, 2015. február 17. http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/02/israel-elections-2015-netanyahu-speech-congress-obama-herzog.html#ixzz3TKUj6oXR

Mearshimer, J. – Walt, S. M. (2006) The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy. *Middle East Policy* 13(3): 29-87, http://mearsheimer.uchicago.edu/pdfs/IsraelLobby.pdf

Netanjahu, B (1996) *Speech by Prime Minister Benjamin Netanyahu to a Joint Session of the U.S. Congress*. Washington, 1996. július 10. http://www.mfa.gov.il/mfa/mfa-archive/1996/pages/pm%20netanyahu-%20speech%20to%20us%20congress-%20july%2010-%201996.aspx

Netanjahu, B (2011) *Speech by Prime Minister Benjamin Netanyahu to a Joint Session of the U.S. Congress.* 2011. május 24. http://www.cfr.org/israel/netanyahus-address-us-congress-may-2011/p25073 (video: https://www.youtube.com/watch?v=0BaMLlnb_KI)

Obama, B. (2015) *Remarks by the President in State of the Union Address*. The White House, January 20, 2015, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/01/20/remarks-president-state-union-address-january-20-2015

Williams, D. – Chiacu, D. (2015) Israel's Netanyahu to address Congress in speech that has strained ties with Obama. *Reuters*, 2015. március 3. http://www.reuters.com/article/2015/03/03/us-usa-israel-idUSKBN0LZ0BS20150303